

Móricz Zsigmond pályaképe, elbeszélőművészete

„DÖGÖLJ MEG, KUTYA!”

1. feladat

Alább a Móricz Zsigmond életéről és pályájáról szóló szöveggel kapcsolatos kérdésekre adandó válaszokat találod.

1. Apja cséplőgépe felrobbant, bérelt malmukat elsodorta a víz.
2. Debrecenben, Sárospatakon és Kisújszálláson.
3. Holics Eugénia (1905–1925) és Simonyi Mária (1926–1937).
4. Hét krajcár (1909).
5. Kezdetben illúziókat táplált a háborúval szemben, haditudósítóként azonban hamar kijózanodott.
6. Először lelkesen üdvözölte, később kiábrándult belőle.
7. A *Nyugat* első nemzedékéhez tartozott, itt jelent meg a *Hét krajcár* című novellája 1908-ban. A kommün bukása után az *Est-lapok* mellett egy ideig csak a *Nyugat* közli írásait. 1929-től 1933-ig Móricz Babitscsal közösen szerkesztette a *Nyugatot*.
8. Darvas József, Illyés Gyula, Veres Péter
9. Lelencgyerek, akivel Móricz 1936-ban találkozott, majd adoptált. Történeteiből Móricz 28 novellát írt. Csibe, mint kiderült, az író szeretője is volt.
10. Móricz parasztábrázolásának egyik újdonsága az irodalmi és kultúrtörténeti hagyománnyal való szakítás. Ő a paraszti világ struktúráját mutatta be. Novellái, regényei zárt, hierarchikus világot ábrázoltak. A hierarchia

egyik fokáról a másikra lépni szinte lehetetlen. Móricz ábrázolásában a falu a kielégíthetetlen emberi vágyak színtere.

11. A hősök biológiailag és szociológiai szempontból is determináltak, Móricz a vágyakat és törekvéseket az ösztönök (elsősorban a szexualitás) szintjén mutatta be.

12.

a) Valóságghű ábrázolás.

b) A kiejtett szavak hangzásának élethű, pontos jelölése az írásban.

2. feladat

Alább Móricz Zsigmond Tragédia című novellájával kapcsolatos kérdésekre adandó válaszokat találod.

1. Másfél nap alatt (az első nap ebédidejétől a másnap délutáni lakodalmi vacsoráig tart a cselekmény).

2. A cím műfajt, illetve esztétikai minőséget jelent. A tragédiában az átlag feletti hős halálával jelentős értékvesztés következik be. Móricz történetében a hős átlagos, nem visz véghez rendkívüli tettet. A hős emberfeletti akarata a tragédiák hőseit idézi, de vágya kisszerű: egyszer végre szeretne jóllakni életében. A novella világában senki sem törődik vele. Halála ugyanakkor nemcsak komikus, hanem megrendítő is: legelemibb vágya sem teljesülhetett életében.

3. Ilyen szavak például: málészájú, bornyú, fődi mogyoró, ne ébredt vón fel, abbul megeszek, dógozni, elhijni, falujokban, elgyühet, lyányom, korpacibere stb. Az író célja a pontos valóságábrázolás és élethűség.

4. A falusi emberek világának egyik jellemző tevékenysége, az aratás, ill. a déli pihenő életképszerű ábrázolása. Ez a novella alaphelyzete. Az alaphelyzet akkor változik meg, amikor Sarudy gazda meghívja az aratókat a lánya lakodalmába.

5. A hős jellegtelenségét hangsúlyozza a fiú és az apa nyomatékos hasonlósága („*ijesztően hasonlított rá*”). A jellegtelenséget kiemeli a hős általános és részletező jellemzése is: „*Észre se vette senki. Kis János amolyan láthatatlan ember volt, akit senki sem lát meg. Így élte le az egész életét, sohase volt egy percig sem érdekes ember. Se nem erős, se nem gyenge, nem kicsi, nem nagy; nem sánta, nem begyes; mi lett volna, ami feltűnt vón rajta.*”, ill.: „*Se nem erős, se nem gyenge, nem kicsi, nem nagy; nem sánta, nem begyes; mi lett volna, ami feltűnt vón rajta. Olyan volt, mint egy ember; két szeme volt, meg egy orra. Bajusza is volt. És sohasem jutott eszébe semmi.*” Élettörténetének bemutatása szintén tipikusságát, átlagosságát igazolja: „*Ha reggel volt, felkelt, este lefeküdt; mikor eljött az ideje, megházasodott.*”

6. Az aratáskor a többiek árnyékot keresnek, örülnek a pihenőnek. Kis János magában eszi meg az ételt, nem beszélget fiával, gondolatai csak az evés körül forognak. A lakodalomkor „*mindenki vidám volt, nevetett, habzsolt*”, csak Kis húzódott félre.

7. „*Nevetni csak egyszer nevetett életében jóízűen, akkor, amikor az apja le akarta őt ütni, amért megette az egész tál galuskát, s amint feléje sújtott, a saját ütésétől megtántorodott, felbukott s falba vágta a fejét. Bele is halt.*”

8. Kis János ismétlődő pótcselekvései: belerúg az edénybe, a macskába, haragját feleségén tölti ki.

9. Egyrészt a nyelvi fordulatok: „*reszketett az egész belseje és szédülés fogta el az éhségtől*”, „*vak, vad elszánással*”, „*alig bírta uralkodni mohóságán*”, „*széles, vasállkapcája összekattant*”, „*a szenvedély részegségével mondta*” stb., amelyek az ösztönéletet ábrázolják, másrészt pedig az, hogy az író a társadalom peremvidékéről ad hírt.

10. A mondat elsődleges jelentése a húsdarabra vonatkozik, de másodlagos jelentése önreflexió: saját magát ítéli halálra a hős. Utóbbi jelentés a mondat szimbolikus értelmét erősíti: Kis János kilátástalan sorsára, szegénységére, egész életére mond nemet.